

TRỒNG NHÂN THIỆN ĐƯỢC QUẢ THIỆN

Tập 14

Chủ giảng: Pháp sư Tịnh Không

Thời gian: Tháng 6 năm 1997

Địa điểm: Thư viện Phật giáo Hoa Tạng Cảnh Mỹ Đài Bắc

Viết dịch: Ban biên dịch Pháp Âm Tuyên Lưu

Hỏi: Thưa quý vị khán giả, hiện nay thế giới này của chúng ta đang biến động bất an, khắp nơi đều đầy rẫy nguy cơ. Có thể nói, không chỉ hoàn cảnh bên ngoài đang nhanh chóng xấu đi, mà lòng người bên trong lại càng ô nhiễm với tốc độ nhanh hơn. Nếu chúng ta truy xét kỹ nguyên nhân căn bản, thật ra là vì sự thất bại của giáo dục, dẫn đến sự suy đồi của lòng người. Như chúng ta ngày nay muốn cứu vãn tai nạn lớn của thế giới này, thì nhất định phải tịnh hóa lòng người. Phương pháp tịnh hóa lòng người nhanh chóng và hữu hiệu nhất, không gì hơn việc đề xướng giáo dục của Phật-đà về nhân quả báo ứng. Nếu mọi người có thể tin sâu đạo lý nhân quả báo ứng, khởi tâm thiện, làm việc thiện, vậy thì thế giới này lập tức sẽ hiện ra một cảnh đẹp tươi sáng.

Đại sư Ấn Quang là vị tổ sư gần với chúng ta nhất. Ngài cả đời đề xướng: “Hòa mục nhân luân, trọn hết bốn phận; ngăn lòng tà, giữ lòng thành; tin sâu nhân quả; thật thà niệm Phật”, có thể nói điều này khế hợp nhất với nhu cầu của xã hội chúng ta hiện nay. Vì thế trong tập này, chúng tôi sẽ dựa trên tư tưởng của tổ sư Ấn Quang để thỉnh giáo lão pháp sư. Trước tiên xin thỉnh giáo lão pháp sư, đại sư Ấn Quang đã có những công hiến to lớn gì đối với Phật giáo chúng ta, mà được tôn xưng là vị tổ sư thứ 13 của Tịnh độ tông?

Sư phụ: Đạo hạnh cả đời của tổ Ấn Quang, có thể nói đã bao hàm trọn vẹn trong bốn câu này rồi. Mà ý nghĩa của bốn câu này quả thật sâu rộng vô cùng. Đối với xã hội hiện nay mà nói, đây vẫn là một phương thuốc hay hữu hiệu. Phật Bồ-tát giáo hóa chúng sanh, không vị nào không chú trọng đến khế cơ, khế lý. Cái gọi là khế cơ, chính là điều mà người thời nay chúng ta nói là đúng bệnh cho thuốc, cơ này chính là chứng bệnh. Đúng bệnh cho thuốc mới có thể nhận được hiệu quả của thuốc đến bệnh tiêu. Ngày nay không chỉ quốc gia xã hội chúng ta mắc bệnh trạng nghiêm trọng này, mà các quốc gia khác cũng vậy, chúng tôi đi đến các nơi trên thế giới, hầu như bệnh trạng này đều giống nhau. Không tin nhân duyên quả báo, mà lại mỹ miều gọi đó là khoa học. Điều họ đề xướng là chủ nghĩa công lợi, những việc họ làm là tổn người lợi mình, đẩy dẩy tham sân si mạn, hơn nữa còn đang bành trướng với tốc độ ngày càng nhanh. Hiện tượng này chính là

điều mà các bậc cổ thánh tiên hiền Trung Quốc đã nói, là điềm báo trước của tai nạn lớn ở thế gian. Chúng ta chỉ cần đọc lướt qua một chút sách xưa, thì đối với hiện tượng trước mắt này sẽ cảm thấy lo lắng. Làm thế nào để cứu vãn? Đại sư Ấn Quang là một bậc đại đức có đức hạnh, có học vấn, có tu trì. Ngài đã đưa ra cho chúng ta bốn câu khẩu hiệu, mấy chục chữ, đơn giản mà rõ ràng: “Hòa mục nhân luân, trọn hết bốn phận; ngăn lòng tà, giữ lòng thành; tin sâu nhân quả; thật thà niệm Phật.” Mấy câu này có thể cứu vãn cả pháp thế gian lẫn xuất thế gian. Nếu không phải là bậc đại trí tuệ thì không thể nào dùng một phương thuốc đơn giản rõ ràng như vậy để chữa trị căn bệnh lớn của xã hội hiện nay. Chỉ cần có người chịu tiếp nhận, chịu y giáo phụng hành, thì kiếp nạn không phải không thể chuyển biến, không phải không thể hóa giải. Chỉ dựa vào một điềm này, sự cống hiến của Ấn tổ đối với chúng sanh thời cận đại có thể nói không một ai có thể sánh bằng.

Hỏi: Tiếp theo, xin thỉnh giáo pháp sư, bốn câu này phải thực hành như thế nào trong đời sống hiện nay của chúng ta?

Sư phụ: “Hòa mục nhân luân, trọn hết bốn phận”, “luân” là luân lý, là luân thường. Xã hội có luân lý đạo đức của xã hội, Phật pháp xuất thế gian cũng có luân lý đạo đức của xuất thế gian. Trước tiên điều này dạy chúng ta làm một người tốt. Con người muốn làm người tốt, thì tiêu chuẩn của người tốt chính là những chữ này. Giáo dục của Trung Quốc cổ đại và dạy học của Phật pháp Đại thừa đều lấy luân lý làm trung tâm. Điều thứ nhất trong ngũ luân là vợ chồng, đây là nói từ mối quan hệ nhỏ nhất. Vợ chồng cùng ở trong một gian phòng, cùng phòng, đây là mối quan hệ thân thiết nhất. Ngoài căn phòng chính là gia đình. Trong gia đình, trên có cha mẹ, giữa có anh em, dưới có con cái, như vậy mới hình thành mối quan hệ luân lý. Ngoài gia đình là xã hội. Trong xã hội có vua tôi, có bạn bè. Cho nên vợ chồng, cha con, anh em, vua tôi, bạn bè, hợp thành ngũ luân.

Từ xưa đến nay, người Trung Quốc chưa từng nghe nói thế nào là “đoàn kết”, đoàn kết này là danh từ của thời hiện đại. Người Trung Quốc có cần nói đến đoàn kết hay không? Không cần, ngũ luân chính là sự đoàn kết chân thật. Vì không đoàn kết nên mới nói đoàn kết. Vì sao họ không đoàn kết? Vì họ không được giáo dục về luân thường, họ làm sao có thể đoàn kết được? Ngũ luân là sự đoàn kết tự nhiên, vững chắc nhất. Cho nên giáo dục phải dạy dỗ từ nhỏ, dạy bạn làm người như thế nào, bản thân bạn phải biết mình thân phận gì. Vợ chồng chung sống, bạn là thân phận người chồng, hoặc là thân phận người vợ. Trong gia đình, bạn là thân phận cha mẹ, hoặc là thân phận con cái, hoặc là thân phận anh em. Bước vào xã hội, thì có thân phận của bằng hữu qua lại với bạn. Bằng là đồng

học, hữu là đồng chí, chí đồng đạo hợp thì gọi là hữu, cho nên “hữu” thân thiết hơn “bằng” rất nhiều, vì đồng học chưa chắc đã đồng chí.

Bạn làm việc trong xã hội, nhất định sẽ có người lãnh đạo và người bị lãnh đạo. Nếu bạn là chủ của một công ty thì bạn là “quân”, là người lãnh đạo. Những nhân viên cấp dưới bạn chính là “thần”, người bị lãnh đạo. Cho nên một người sống trong xã hội, điều quan trọng nhất là phải biết mình đang ở thân phận nào. Điều này chân thật mà nói, đối với pháp thế gian và xuất thế gian, người hiểu rõ đều biết chân tướng sự thật này: đời người như vở kịch, giống như đang diễn một tuồng hát vậy. Trên sân khấu ấy, bạn đang đóng vai gì, ngũ luân chính là những vai diễn đó. Làm thế nào để diễn tốt vai diễn của mình, đó gọi là “trọn hết bốn phận”. “Bốn phận” là gì? Là trách nhiệm phải làm.

Cho nên ngũ luân có mười nghĩa. Nói về mặt nghĩa vụ, có mười loại nghĩa vụ. Bạn là vợ chồng, chồng phải có nghĩa khí, phải nói nghĩa khí, nói đạo nghĩa. Vợ phải lắng nghe. Chồng có nghĩa thì vợ liền nghe theo. Hiện nay gia đình đã xảy ra vấn đề lớn, ở Trung Quốc cũng như nước ngoài, bạn xem hằng năm, bây giờ chẳng phải hằng năm nữa, mà là hằng tháng, có thể bây giờ là hằng tuần rồi. Quý vị xem tỷ lệ ly hôn nhiều bao nhiêu? Vấn đề nằm ở đâu? Chồng bất nghĩa, thì đương nhiên vợ sẽ không nghe lời, ngay trong phòng này của bạn đã xảy ra vấn đề! Gia đình cũng liền phát sinh vấn đề. Cha không nhân từ, con liền bất hiếu. Anh không tốt, em liền bất kính. Hay nói cách khác, hiện nay rất nhiều người chúng ta không biết mình đang đóng vai gì trên sân khấu cuộc đời này, cũng không biết mình nên làm những việc gì. Đây là vấn đề giáo dục. Giáo dục thời xưa của Trung Quốc và giáo dục Phật pháp đều dạy bạn làm người như thế nào, cho nên giáo dục Trung Quốc là giáo dục về luân thường. Như vậy gia đình mới hòa thuận, xã hội mới hài hòa, mọi người tương trợ hợp tác, cùng tồn cùng vinh, đạt đến hạnh phúc rốt ráo viên mãn, đây là mục tiêu của giáo dục.

Chúng ta hãy nghĩ xem xã hội hiện nay, giáo dục ở các nơi trên thế giới này đang dạy điều gì? Việc này đã bị xem nhẹ. Điều được coi trọng là kỹ thuật, hiện nay là giáo dục khoa học kỹ thuật, đã quên mất việc làm người. Khoa học kỹ thuật không ngừng phát triển, nhưng nhân văn lại dần dần suy thoái. Suy thoái đến tột cùng thì như lời Khổng tử nói: con người và cầm thú chẳng khác nhau mấy. Điểm khác nhau giữa người và cầm thú chính là con người được tiếp nhận giáo dục luân lý; nếu không có giáo dục luân lý thì con người và cầm thú có gì khác nhau? Con người là động vật, cầm thú cũng là động vật. Qua đây có thể biết, vấn đề này nghiêm trọng đến mức nào.

Ngũ luân thập nghĩa, mười loại nghĩa vụ này không thể không xem trọng. Mọi người đều biết bổn phận của mình, đều tuân thủ nghĩa vụ của mình, thì vở kịch này sẽ diễn tốt, đời này của bạn liền có giá trị, liền có ý nghĩa. Vì bạn diễn tốt vở kịch này, bạn phải biết mình ảnh hưởng đến bao nhiêu người. Gia đình người khác nếu có vấn đề, họ sẽ noi theo bạn, học tập theo bạn, bạn chính là bậc đại đạo sư của xã hội. Bậc đại đạo sư của xã hội, theo Phật pháp mà nói thì bạn chính là Phật Bồ-tát chân thật, bạn đến cứu độ những chúng sanh này, vì chúng sanh đã mê mất chính mình. Thế nào gọi là mê mất chính mình? Không biết thân phận của mình, không biết việc mình cần phải làm, đây chính là mê mất chính mình.

Trong xã hội hiện nay của chúng ta có đủ các ngành nghề, chúng ta chọn ngành nghề này, đây là ngành nghề của Phật giáo. Phật giáo là gì? Là giáo dục của Phật-đà, chúng ta chọn ngành giáo dục của Phật-đà. Người trong xã hội gọi chúng ta là “pháp sư”, sư là thầy giáo. Vậy thân phận của chúng ta là gì? Là người thúc đẩy giáo dục Phật-đà, là học trò của Phật-đà. Bổn phận của chúng ta là kế thừa sự nghiệp giáo hóa chúng sanh của Phật-đà, đây là bổn phận của chúng ta. Chúng ta làm tốt bổn phận này, tức là đã diễn tốt vai diễn của mình trên sân khấu này. Mỗi người đều có thể làm tròn bổn phận của mình, đều làm tốt công việc thuộc bổn phận của mình. Xã hội là nơi tất cả mọi người cùng hợp tác, cùng phối hợp với nhau, như vậy nhân loại mới có hạnh phúc, xã hội mới được phồn vinh. Cho nên ngũ luân thập nghĩa, đây là hòa mục nhân luân, trọn hết bổn phận.

Nguyên tắc căn bản, đây là nói về ngũ thường. “Thường” là gì? Thường là mãi mãi không thể thay đổi. Đây là tinh hoa trong mười nghĩa vụ, gồm *nhân, nghĩa, lễ, trí, tín*, đây chính là chỗ khác nhau giữa con người và cầm thú. Con người hiểu được năm thường này, nếu nói theo Phật pháp thì năm điều này chính là tánh đức, vốn đầy đủ trong tự tánh của bạn, nói thật ra chẳng phải do học mà có. “Nhân” là thương người, suy mình ra người. Nghĩ đến mình thì liền nghĩ đến người khác. “Điều mình không muốn, đừng làm cho người”, đây là tâm nhân từ. Cho nên chữ này ở Trung Quốc là chữ hội ý. Bạn xem chữ “nhân” (仁) này là hai người, có thể thấy nó không phải là độc tôn, không phải hoàn toàn vì mình. Khi mình nghĩ đến điều gì thì lập tức liền nghĩ đến người khác. Đây là một việc tốt, bản thân tôi muốn đạt được, đồng thời tôi nghĩ rằng người khác cũng muốn đạt được. Đây là một việc không tốt, tôi không muốn nhận lấy, tôi cũng nghĩ đến người khác cũng không muốn nhận lấy. Loại tâm này gọi là tâm nhân từ, thường có thể suy mình ra người.

“Nghĩa” là nghĩa vụ, trong nghĩa vụ không nói đến quyền lợi. Nếu nói đến quyền lợi, nói đến thù lao thì không còn là nghĩa vụ nữa. Vì gia đình, vì xã hội, vì quốc gia, vì tất cả chúng sanh, chúng ta chỉ nói làm tròn nghĩa vụ, không nói hưởng quyền lợi. Bạn hiểu rõ đạo lý này, vậy thì hiện tượng tranh quyền đoạt lợi trong xã hội sẽ không còn nữa, thiên hạ sẽ thái bình. Tất cả mọi mầm họa đều do tranh lợi, tranh quyền mà tạo thành, đem đến cho xã hội, đem đến cho hết thảy chúng sanh khổ nạn vô tận. Muốn ngăn ngừa tai nạn lớn thì phải bắt đầu làm từ chỗ nhỏ nhất này. Mình có biết làm tròn nghĩa vụ không? Phải bắt đầu từ chính bản thân mình.

“Lễ”, lễ là khi xử sự đối người tiếp vật đều có chừng mực, không thể thái quá, cũng không thể bất cập. Hay nói cách khác, xử sự đối người tiếp vật, bạn đều có thể làm đến mức vừa đúng chừng mực, đây gọi là lễ. Cho nên lễ gọi là tiết, lễ tiết, tiết là có tiết độ. Ngày nay chúng ta nói chừng mực, tức là tiết độ, không vượt quá cũng không thể bất cập, vừa đúng chừng mực. “Trí”, là lý trí mà ngày nay nói đến, không thể làm việc theo cảm tình, làm việc theo cảm tình thì hỏng rồi. Phật pháp xem trọng trí tuệ, việc dạy học của nhà Nho cũng xem trọng điều này, nên xếp điều này vào một trong ngũ thường. Bất luận là vào lúc nào, thuận cảnh cũng được, nghịch cảnh cũng được, xử sự đối người tiếp vật phải có lý trí, không được để tình cảm chi phối.

Chữ cuối cùng là “tín”, uy tín, đối với người nhất định phải uy tín. Hiện nay xã hội ở nước ngoài rất coi trọng chữ này. Người nước ngoài nếu như không giữ chữ tín thì họ sẽ không có cách nào sinh tồn. Bởi vì ở nước ngoài, hiện nay hầu như các gia đình thông thường, thông thường trên người đã không còn mang tiền, đã không mang tiền giấy, họ mang thứ gì? Thẻ tín dụng. Thẻ tín dụng của bạn vài lần không thanh toán được, thì uy tín của bạn sẽ không còn nữa. Hay nói cách khác, bạn không thể đi lại trong xã hội này. Cho nên người nước ngoài ngày nay không sợ những điều khác, họ không sợ nhân quả, họ sợ không có uy tín này, họ sẽ gặp khó khăn. Vậy thì chữ tín này, nói thật ra là do pháp luật hạn định họ nên không thể không xây dựng uy tín, không phải xây dựng từ trong tự tánh.

Chúng ta xem Trung Quốc vào thời kỳ đầu, trong thời kháng chiến, tôi ở Đài Loan, vào khoảng năm Dân Quốc thứ 40, giới thương nhân nói chung vẫn còn khá giữ chữ tín, chúng tôi cũng có uy tín. Tôi thích đọc sách, thường đến nhà sách xem sách. Đi nhiều lần rồi, dần dần quen với chủ nhà sách, những cuốn tôi thích, tôi có thể mang về, cũng không cần ký tên, tôi cũng chưa phải trả tiền. Khi nào có tiền thì khi đó tôi liền mang đến trả, ông ấy tin tôi, tôi cũng tin ông ấy, việc này rất tự tại. Lúc đến đó nhìn thấy sách hay, giá tiền lại cao nữa, cứ cầm lấy

rồi đi. Có một người bạn đi cùng tôi nói: “Anh khá thật, ông ấy tin tưởng anh à?” “Ông tin tưởng tôi.” Tôi lãnh được lương, nhất định việc đầu tiên làm là đem tiền đến trả, uy tín rất quan trọng. Người không có chữ tín thì bạn không thể đứng vững trong xã hội. Cho nên sự uy tín này ngay cả một tờ giấy cũng không cần viết, ông ấy không cần ghi sổ, tôi cũng tránh được phiền phức. Xã hội trước đây quả thật là như vậy, chỉ dựa vào một câu nói, đâu cần phải viết giấy tờ gì, còn phải đến tòa án để chứng minh, sao phải rườm rà như vậy? Xã hội hiện nay nói đến uy tín, nhất định phải viết giấy cam kết, nhất định còn phải thông qua chứng minh gì đó, đây đâu thể coi là chữ tín? Đây chẳng thể gọi là chữ tín. Tín thật ra mà nói chính là một câu nói, nhất định tuân thủ, tuyệt đối không nuốt lời. *Lễ nghĩa nhân trí tín* này là điều kiện cơ bản để làm người. Người bình thường trong xã hội nói về nhân cách làm người, vậy thế nào gọi là tư cách làm người? Tư cách làm người chính là năm điều này. Năm điều này và ngũ giới của nhà Phật có tinh thần hết sức gần gũi. Không sát sanh là nhân, không trộm cắp là nghĩa, không tà dâm là lễ, không uống rượu là trí, không nói dối là tín, cho nên rất khớp với tinh thần ngũ giới của Phật pháp.

Hỏi: Xin thỉnh giáo Pháp sư, tiếp theo xin ngài giải thích cho mọi người ý nghĩa của câu “ngăn lòng tà, giữ lòng thành” này.

Sư phụ: Nhớ những năm trước, trong xã hội quả thật đã ra sức đề xướng việc khôi phục văn hóa Trung Hoa. Đặc sắc của văn hóa Trung Hoa là gì? Chính là luân lý. Đạo lý luân thường này là đặc sắc của văn hóa Trung Quốc chúng ta. Rồi khỏi luân lý đạo đức thì không thể nói đến văn hóa Trung Hoa nữa. Luân lý đạo đức là đại căn đại bản của văn hóa Trung Hoa. Có một lần tôi ở nhà tiên sinh Phương Đông Mỹ, vừa hay gặp mấy vị quan chức của Bộ Giáo dục cũng đến thăm thầy Phương, thỉnh giáo thầy làm thế nào mới có thể thực hiện tốt công tác phục hưng văn hóa? Thầy Phương nghe họ hỏi xong, đại khái im lặng khoảng 5 phút, thái độ của thầy rất nghiêm túc, không nói một lời. Năm phút sau, thầy lên tiếng: “Nếu các vị có thành ý, thật sự muốn làm tốt công việc phục hưng văn hóa này, có mấy việc cần phải nhanh chóng thực hiện.” Mấy vị quan chức này nghe vậy rất phấn khởi, lập tức hỏi là những việc gì, ai nấy đều mở to mắt nhìn thầy Phương. Thầy Phương nói: “Thứ nhất, đóng cửa đài phát thanh, đóng cửa đài truyền hình, đóng cửa tòa soạn, tạp chí cũng đóng cửa.” Các vị quan chức nghe xong đều lắc đầu, việc này làm không được. Họ liền nói với thầy là làm không được.

Thầy Phương liền nói: “Các vị muốn phục hưng văn hóa Trung Hoa, nhưng những thứ này hằng ngày lại đang phá hoại văn hóa Trung Hoa. Nếu không nhỏ

tận gốc những thứ phá hoại văn hóa này, các vị còn có thể bàn đến việc phục hưng sao?” Lời thầy nói rất có đạo lý. Chúng ta ở Đài Loan nhiều năm như vậy, mọi người đều có thể nhìn thấy, khi ấy khẩu hiệu phục hưng văn hóa vang dội biết dường nào, vậy mà đến hôm nay xã hội đã biến thành thế nào rồi? Đây chẳng phải là sự thật quá rõ ràng đó sao? Vì sao thầy Phương nói những thứ này phá hoại văn hóa? Điều này chính là nói đến việc ngăn điều sai trái mà Ấn tổ đã dạy. Những thông tin do các phương tiện này truyền tải đều là ô nhiễm, đều là bất thiện, đều là tà tri tà kiến. Những thứ này làm ô nhiễm lòng người, làm ô nhiễm bản tánh. Về sau thầy Phương cũng nói: “Công cụ là công cụ tốt, truyền hình, đài phát thanh, báo chí, tạp chí đều là công cụ tốt, thế nhưng nội dung thì quá tồi tệ, làm sao bạn có thể không đề phòng?”

Hiện nay, ví dụ nói đến phiền phức nhất, việc này mọi người đều biết, con cái trong gia đình không vâng lời, không nghe lời dạy bảo; học sinh không nghe thầy giáo dạy bảo. Trong xã hội, nhân viên không phục tùng ông chủ. Họ học những điều này từ đâu? Chính là học từ những chỗ này mà ra. Nếu bạn không hạ công phu từ chỗ này, bạn muốn cứu văn xã hội, cứu văn gia đình bạn, vậy khó, quá khó quá khó rồi! Hiện nay, những người kinh doanh các ngành truyền thông này đều là những thương nhân giàu có, họ đều vì lợi, vì lợi ích của chính mình, không quan tâm đến sự an toàn của xã hội, không hề nghĩ đến trách nhiệm của bản thân. Bạn đã làm trong ngành nghề này, bạn phải cứu xã hội, bạn phải giáo hóa chúng sanh, bạn phải dạy họ đoạn ác tu thiện, phải dạy họ hòa mục nhân luân, trọn hết bốn phận, sao bạn có thể dẫn dắt họ đi vào con đường tà ác chứ? Lòng người học điều tốt thì khó, học điều xấu lại rất dễ. Nếu bạn chiều theo sở thích của họ, thuận theo ham muốn của họ mà làm, vậy thì tai họa vô cùng, việc này không thể không đề phòng.

Giáo dục thời xưa của Trung Quốc và Phật pháp Đại thừa đều chú trọng phòng ngừa tai họa từ khi chưa xảy ra. Giống như đê điều của sông Hoàng Hà và Trường Giang, hễ có một lỗ nhỏ thì phải mau chóng lấp lại. Nếu không, một khi đê vỡ, vậy thì không thể khắc phục được nữa. Phải hết sức cẩn thận đề phòng. Trước đây chính phủ quốc gia có trách nhiệm này, bạn đừng thấy các bậc đế vương Trung Quốc chuyên chế, hãy đứng trên lập trường khách quan, đừng mang thành kiến mà nhìn họ, cho rằng dường như chuyên chế này không nói lý, một người cai trị thiên hạ không tốt bằng dân chủ. Cách nhìn, cách nói này của bạn không phải khách quan, mà là quan niệm chủ quan của bạn. Bạn cần phải nhìn bằng quan niệm khách quan, bạn tỉ mỉ quan sát, có thể nói mỗi bên đều có lợi và có hại. Trung Quốc từ xưa đến nay, các bậc đế vương, tướng soái các triều đại, người chịu trách nhiệm thì nhiều, người không chịu trách nhiệm số cực ít. Nếu

họ không chịu trách nhiệm thì ngay trong triều đại ấy nhất định sẽ mất nước, không được nhân dân ủng hộ, không được nhân dân giúp đỡ, sẽ có một thế lực khác nổi lên, lật đổ và thay thế chính quyền của họ. Cho nên những người chấp chính đương quyền này đều cố gắng lo cho bá tánh, nghĩ cho bá tánh. Các bậc đế vương đời Mãn Thanh cũng không ngoại lệ. Từ trong bộ Tứ Khố Toàn Thư, chúng ta thấy những chiếu thư của các đời đế vương Mãn Thanh, cùng những lời phê trên các tấu sớ, bạn có thể thấy tâm của họ thật sự là vì bá tánh. Đối với một kiến nghị, họ rất bình tĩnh, rất khách quan, tuy việc ấy tốt cho triều đình, tốt cho đương thời, nhưng họ nghĩ nếu ta làm như vậy, tương lai người đời sau xem sử sách sẽ mắng ta là hôn quân, cho nên họ không phê chuẩn. Chúng ta lúc xem thấy những tấu chương và lời phê ấy, rất cảm động, họ không hồ đồ. Dĩ nhiên họ muốn đạt được lợi ích cho mình, nhưng đồng thời họ cũng nghĩ đến lợi ích của bá tánh.

Chế độ chính trị ấy bạn nói không tốt, vậy mà có thể kéo dài mấy nghìn năm. Bạn nói chế độ dân chủ là tốt, hiện nay Đài Loan là dân chủ, mọi người công nhận, là quốc gia có nền dân chủ phát triển cao nhất trên thế giới. Người Mỹ nói dân chủ, cũng không bằng Đài Loan, bất kỳ quốc gia nào cũng không sánh bằng Đài Loan về dân chủ. Nhân dân Đài Loan đối với nền dân chủ của chúng ta, lẽ ra phải cảm thấy hài lòng rồi. Vậy tại sao vẫn tìm đủ mọi cách để di dân? Vào thời đại quân chủ chuyên chế, không nghe nói có lượng người di dân lớn, sự thật đang bày ra trước mắt.

Vậy thì ngày nay chính phủ không thể thay nhân dân ngăn lỗi dứt ác, bản thân chúng ta phải có sự cảnh giác. Đương nhiên đây là một việc rất khó khăn. Bạn ở trong nhà, dạy bảo con cái về nhân nghĩa đạo đức, thế nhưng khi chúng bước vào xã hội, bước vào trường học thì không phải vậy, lại bị một số tà tri tà kiến làm ô nhiễm, vấn đề này nghiêm trọng. Giáo dục xã hội, giáo dục gia đình và giáo dục nhà trường không thể phối hợp với nhau, không thể cùng một cách nói, vậy học sinh, thanh niên sẽ tin tưởng ngay, đây là một vấn đề rất lớn. Một quốc gia, một chính quyền, một chính phủ, tương lai trong lịch sử có thể lưu danh thiên cổ hay không, thật ra mà nói chính là ở giáo dục của họ có thành công hay không? Giáo dục thành công, đây là chính phủ hiển minh, được mọi người muôn đời tôn kính. Giáo dục thất bại, dù khoa học kỹ thuật của bạn phát triển, kinh tế của bạn phát triển, nhưng đều không có chỗ dùng. Vì sao vậy? Xã hội không an toàn, con người sống trong nỗi sợ hãi, không có cảm giác an toàn.

Cho nên chữ “ngăn lòng tà” rất quan trọng. “Tà” chính là tà tri tà kiến, là cách nghĩ sai lầm, cách nhìn sai lầm, cách giảng sai lầm, cách nói sai lầm. “Ngăn” là ngăn ngừa. “Giữ lòng thành” là dạy chúng ta giữ tâm chân thành, khi xử sự,

đổi người, tiếp vật đều phải giữ một tấm lòng chân thành. Cũng chính là không dối mình, không dối người. Cách nói này, người xưa nghe rồi không có vấn đề, có thể thể hội được ý nghĩa trong đó. Ngày nay chúng ta nói đến chân thành, ý nghĩa này thật ra mà nói có mấy người thể hội được? Hàm ý của hai chữ “chân thành” đều bị hiểu sai rồi. Cho rằng là gì chứ? Thẳng thắn bộc trực, đó chính là chân thành. Hôm nay tôi đưa ra yêu cầu với bạn, bạn nhất định phải thỏa mãn tôi. Tôi cầu danh, bạn cho tôi danh; tôi cầu lợi, bạn cho tôi lợi. Thật vậy, họ cho đó là chân thành. Mọi người đã bóp méo ý nghĩa của chân thành. Chữ “thành” phải giảng thế nào? Nhà Phật và nhà Nho đều được xây dựng trên cơ sở này. Trong Phật pháp gọi là tâm bồ-đề, trong dạy học của nhà Nho gọi là thành ý, chánh tâm. Tăng Quốc Phiên giải thích chữ “thành” này, ông nói rất hay: “Một niệm không sanh gọi là thành.” Hay nói cách khác, “thành” là tâm thanh tịnh, trong tâm không có một tạp niệm nào. Theo Phật pháp mà nói, là không có vọng tưởng, không có phân biệt, không có chấp trước, tâm này chính là tâm chân thành. Ngày nay mấy người có được tâm này? Từ sáng đến tối nghĩ ngợi lung tung, ý niệm cứ mãi không gián đoạn. “Thành” không còn nữa rồi. Cho nên nghe đến “chân thành”, mọi người đều hiểu sai hai chữ này rồi.

Vậy thì nói theo Phật pháp, “giữ lòng thành” chính là dùng chân tâm, không dùng vọng tâm. Người hiểu được Phật pháp, tôi nói như vậy thì họ dễ thể hội. Đại sư Giao Quang đã nói trong chú giải Lăng-nghiêm là “bỏ thức dùng căn”. Thức là vọng tâm. Thức là gì? Là vọng tưởng, phân biệt, chấp trước, đây là vọng tâm. Dùng căn, căn tức là tánh căn, dùng tánh thấy để thấy, dùng tánh nghe để nghe. Tánh thấy tánh nghe, trong tánh thấy và tánh nghe không có phân biệt, không có chấp trước, không có vọng tưởng. Chữ “giữ lòng thành” không dễ hiểu. “Giữ lòng thành” chính là phát tâm bồ-đề mà nhà Phật nói, về nhà Nho thì là nền tảng thành thánh, thành hiền. Điều mà đại sư Thiệu Đạo nói: “Tất cả đều làm từ trong tâm chân thật”, đó chính là giữ lòng thành.

Hỏi: Câu thứ ba của đại sư Ấn Quang là tin sâu nhân quả. Thế nhưng xã hội thời nay chú trọng chứng cứ khoa học, rất nhiều người cho rằng điều gì không nhìn thấy thì không tin. Có người thậm chí còn cho rằng, dường như nhân và quả nhìn bề ngoài không phù hợp. Nhưng Phật giáo chúng ta nhìn ra chân tướng của nhân quả là thông ba đời, hơn nữa còn có sự khác biệt giữa hiển báo và ngầm báo. Xin thỉnh giáo lão pháp sư, nhân quả thông ba đời, cùng với hiển báo và ngầm báo nên giải thích như thế nào?

Sư phụ: Lý luận và sự thật của nhân quả, không chỉ trong Phật pháp, mà trong pháp thế gian thì nó cũng là chân lý, nó là chân tướng sự thật. Nếu nói người

hiện nay không tin, thì như trong kinh Phật nói là ngu si, điên đảo. Phật pháp nói nhân quả, rất nhiều tôn giáo ở Ấn Độ thời xưa cũng khẳng định nhân quả báo ứng. Ở Trung Quốc, nhà Nho, nhà Đạo, thậm chí *Bách gia chư tử*¹ cũng đều thừa nhận đây là sự thật. Trồng nhân thiện nhất định được quả thiện, tạo nhân ác nhất định có quả báo ác. Đại sư Ấn Quang vì muốn dạy người đời tin sâu nhân quả nên dùng Liễu Phàm Tứ Huấn, Cảm Ứng Thiên Vựng Biên, An Sĩ Toàn Thư, lấy ba bộ này làm tài liệu giảng dạy. Ngài hy vọng việc giáo dục nhân quả có thể phổ cập khắp cả nước, phổ cập đến toàn thế giới. Cho nên trong suốt cuộc đời, ngài đã dốc hết sức lực để phổ biến. In tặng những tài liệu này, số lượng cũng đặc biệt nhiều.

Trước kia tôi giảng kinh ở Hồng Kông, nhìn thấy các ấn phẩm của Hoàng hóa xã. Từ trang bản quyền tôi tính sơ qua, ước lượng đại khái ba loại sách này, cả đời lão pháp sư đã ấn tổng hơn ba triệu bản. Những năm đầu Dân Quốc kỹ thuật in ấn chưa phát triển, có được số lượng như vậy quả thật làm người kinh ngạc. Còn số lượng kinh sách Phật giáo do Hoàng hóa xã in tặng lại rất ít, nếu đem so với ba bộ sách này, vậy thì kém xa rồi. Vì sao pháp sư là người xuất gia, lại không dốc sức lưu thông, hoằng dương Phật pháp, mà lại đi lưu thông, hoằng dương ba bộ sách này? Vậy thì người thông thường nhìn thấy, đây chẳng phải là một hiện tượng lạ sao? Nếu chúng ta nghĩ thông vấn đề này rồi, mới biết trí tuệ của pháp sư cao siêu. Việc ngài làm chính là tùy cơ thuyết pháp, xem xem thế gian này hiện nay mắc bệnh gì, chúng sanh mắc phải bệnh gì? Không tin nhân quả báo ứng, thế là luân lý đạo đức cũng không tin, làm xằng làm bậy, tà tri tà kiến, như vậy làm sao được!

Nho và Phật muốn cứu vãn thời đại này đã không còn kịp nữa. Nhà Nho thường nói: “Mười năm trồng cây, trăm năm trồng người.” Dạy học này của nhà Nho và nhà Phật ít nhất cũng phải hai, ba mươi năm mới có thể nhận được hiệu quả, không thể tức thời. Hiện nay tai nạn đã ở ngay trước mắt, bạn phải làm sao? Thuyết nhân quả báo ứng tương đối có hiệu quả, mọi người có thể nghe lọt tai, có thể khẳng định. Họ khởi tâm động niệm, hành vi tạo tác tự nhiên sẽ biết thu liễm đôi chút. Phật Bồ-tát, cổ thánh tiên hiền không phải đem chuyện nhân duyên quả báo này để hù dọa chúng sanh, không có đạo lý này! Nếu nói đem chuyện này để hù dọa người, dọa bạn đến không dám làm việc xấu, vậy phương pháp dạy học này là phương pháp ngu ngốc nhất, là phương pháp dạy học ngu si. Các bậc thánh hiền thế gian và xuất thế gian thông minh tuyệt đỉnh, trí tuệ cao độ, các ngài sao có thể dùng phương pháp dạy học ngu xuẩn này chứ? Nói với bạn hoàn toàn

¹ Bách gia chư tử: Chỉ các trường phái nổi bật gồm có Nho gia, Đạo gia, Mặc gia và Pháp gia.

là sự thật. Ngày nay bạn tạo ác, bạn không hối cải, bạn không tin tưởng, đến khi quả báo ác giáng xuống, bạn hối hận cũng không kịp nữa. Sau đó mới biết, những vị đó nói là lời thật, không phải lời giả, không lừa gạt ta. Lúc này hối hận, hối hận nhưng bạn vẫn phải chịu quả báo, không thể nói hối hận thì liền không chịu báo ứng, không có đạo lý này. Hơn nữa nhân quả không thể triệt tiêu, không thể nói trước đây tôi tạo quá nhiều nghiệp ác, bây giờ làm thêm một chút việc thiện, tôi có thể tiêu trừ, không có đạo lý này, trồng dưa nhất định được dưa, trồng đậu nhất định được đậu. Trồng dưa không thể biến thành đậu, trồng đậu cũng không thể biến thành dưa, điều mà Phật pháp nói là nghĩa cứu cánh, đây là sự thật.

Những nghiệp bạn đã tạo, bao gồm cả khởi tâm động niệm, bạn khởi một niệm thiện, bạn tạo một niệm nghiệp thiện; bạn khởi một niệm ác thì tạo một niệm nghiệp ác. Hạt giống của nghiệp thiện và nghiệp ác đều chứa trong a-lại-da thức, mãi mãi không thể tiêu mất. Khi nào chịu quả báo? Điều đó phải xem duyên, cho nên Phật pháp không nói nhân sanh, mà nói duyên sanh. Nhân chính là những nghiệp thiện ác mà bạn đã tạo, nghiệp nhân thiện ác này nếu không gặp duyên thì sẽ không chịu quả báo, quả báo sẽ không hiện tiền, gặp được duyên mới có thể hiện tiền. Hay nói cách khác, những nghiệp chúng ta tạo từ vô thủy kiếp đến nay, nghiệp thiện hay ác thấy đều có. Phật nói với chúng ta rất rõ ràng, rất sáng tỏ, nhất định là nghiệp ác nhiều, nghiệp thiện ít. Từ chỗ nào có thể thử nghiệm ra được? Từ việc chúng ta học điều thiện và ác, bạn xem học điều thiện rất khó, học cái xấu thì thoáng chốc đã học được. Điều này chứng minh, trong a-lại-da thức này của bạn là tập khí ác nhiều, tập khí thiện ít, cho nên học cái xấu thì vừa học liền biết, còn học điều thiện thì cảm thấy rất khó khăn. Điều này có thể kiểm nghiệm, có thể thử nghiệm, nhất định không phải là giả.

Vậy thì quả báo này, chúng ta có thể không chế. Không chế từ đâu? Từ duyên mà không chế. Nếu không muốn nghiệp ác mà mình đã tạo trong quá khứ hiện tiền, vậy bây giờ ta đoạn duyên ác, tu duyên thiện, ta đoạn duyên ác, vậy thì ta tuy có nhân ác, nhưng hiện nay sẽ không gặp báo ác. Duyên thiện của ta đã chín muồi thì duyên thiện của ta sẽ thọ báo trước, trước tiên thọ báo thiện này. Trong các duyên thiện, thiện nhất là duyên niệm Phật. Ngày nay nghe được một câu Phật hiệu này, trong tâm sanh hoan hỷ, chúng tỏ đời đời kiếp kiếp trong quá khứ từng niệm Phật, hiện nay tình cờ nghe được vẫn cảm thấy ưa thích, điều này chứng minh trong a-lại-da thức của bạn có hạt giống Phật. Vậy thì hiện nay bạn lại chăm chỉ, siêng năng niệm, niệm không gián đoạn, vậy duyên này của bạn sẽ chín muồi. Duyên này chín muồi thì quả báo này hiện tiền, thế giới Cực Lạc hiện tiền, đây là quả báo thù thắng nhất. Cho nên nhân quả báo ứng là sự thật, không

phải giả thiết, càng không phải lừa gạt người. Chúng ta nhất định phải tin sâu không lay chuyển.

Hỏi: Đúng vậy! Thưa quý vị khán giả, từ xưa đến nay Phật giáo được công nhận là rộng lớn tinh sâu. Nhìn từ góc độ thời gian, Phật giáo mãi mãi thích hợp với mỗi thời đại; nhìn từ góc độ không gian, cũng thích hợp với mỗi khu vực, mỗi chủng tộc, mỗi ngành nghề, trải qua thời gian càng lâu lại càng mới mẻ. Song tài liệu giảng dạy Phật giáo rộng lớn như vậy, nếu chúng ta cô đọng lại, thì hai chữ “nhân quả” liền có thể bao quát hết toàn bộ. Cho nên đạo lý nhân quả vô cùng sâu xa vi diệu. Vì vậy đạo lý nhân quả này chúng ta vẫn cần phải tiếp tục nghiên cứu thảo luận tỉ mỉ. Hôm nay chúng con rất cảm ơn những lời khai thị đặc sắc của pháp sư. Thưa quý vị khán giả, chúng ta hẹn gặp lại ở tập sau.